

Een Oud Herkenningsteken

In het begin van de vorige eeuw

Er was eens een tijd waarin de ontwerpen van de eerste auto's nog op de tekentafels lagen en alleen het meer welgestelde deel van de bevolking een fiets bezat. Het verkeer op het platteland en in de steden ging met paard en wagens en handkarren. Hier en daar werd de paardentram vervangen door een elektrische. Er reden treinen. Maar over het algemeen kwam de bevolking van de grote steden zelden buiten de stad en die van de dorpen meestal niet verder dan de onmiddellijke omgeving. In die tijd ontstonden Scouting en kort daarop Guiding.

Marskramers, landlopers en ketellappers

Mensen verlieten hun woonplek zelden, al waren er die te voet door het land trokken. Daaronder waren er ook die probeerden hun kostje bij elkaar te scharrelen. Vaak liepen zij van boerderij tot boerderij, van dorpje tot dorpje. De marskramers verkochten garen en band en ander textiel tot grote vreugde van de boerinnen en dorpsbewoonsters. De klusjesmannen boden hun diensten aan door van kleine reparaties te verrichten. De ketellappers repareerden metalen pannen en ketels. De scharenslieps scherpten scharen, messen, bijlen, beitels, sikkels, zeisen en ander werktuigen aan.

Als hun diensten werden aanvaard dan werden zij meestal beloond met wat geld of – als ze geluk hadden - met een stevige maaltijd en soms een slaapplek in de hooiberg of een schuur.

Dan waren er ook nog de zogenaamde landlopers, feitelijk bedelaars. Soms waren zij welkom maar ook werden ze vaak door de boer en zijn honden van het erf gejaagd. Deze personen zijn gedurende de laatste vijftig jaren verdwenen.

Afhankelijk van de manier waarop zij werden ontvangen markeerden zij het toegangshek met een - alleen aan hun groep bekend - geheim teken waarmee ze aangaven of ze vriendelijk waren ontvangen of onvriendelijk waren verjaagd. Anderen konden dan zien wat ze te wachten stond als ze het erf betraden.

Derde, Tweede en Eerste Klas

Eerste klas

Toen Scouting tot bloei kwam bestond dit systeem nog volop en het inspireerde de Scouts. Bij de Verkenners kende men toen nog Nieuwelingen die voor hun installatie een zekere kennis van Scouting moesten aankweken. Daarna konden zij aan het werk om aantal vaardigheden aan te leren waarna zij Verkenners Derde Klas werden. Dan gingen zij aan de slag om Verkenners Tweede Klas te worden en als dat gelukt was begon hun tocht naar het Insigne Eerste Klas. het insigne Eerste Klas werd op de linkermouw gedragen.

Op Hike

Insigne Zwerver en
Woodbadge voor
leiders.

Een belangrijk onderdeel van het Eerste Klas worden was het lopen van de Hike. Ook Voortrekkers moesten op Hike als ze het insignes Zwerver wilden behalen. Leiders, die de Gilwell Cursus volgden, moesten ook een pittige Hike maken als onderdeel van hun opleiding. Vooral in de eerste jaren van Scouting waren deze soms meerdaagse Hikes beslist zwaar. Alles moest te voet worden afgelegd volgens een voorgeschreven route met diverse opdrachten daarin verwerkt. Het tentenmateriaal was toen nog groot en zwaar en al hoewel men vaak in koppels van twee op hike ging was het niet altijd mogelijk om een tent mee te slepen. Onderweg moest dus of een eigen schuilplaats worden gepionierd om te slapen, of men moest onderdak zoeken bij bv. boeren. Bij boeren waren de hikers niet altijd welkom, want padvinders waren toch nog onbekend. Velen dachten te maken te hebben met zwervers of landlopers, zij het dan in een uniform, die trachtten de nacht in hun schuren of hooibergen door te brengen of in hun tentje in de boomgaard.

De samenstellers en beoordelaars van deze Hikes, die de tochten zelf ook liepen om de routes vast te stellen, vonden ook veel boeren en boswachters bereid hun medewerking te verlenen. En er waren ook wel oudere verkenners en voortrekkers die – in de zomervakantie met twee of meer - lopend of fietsend door het land trokken. Het was toen nog mogelijk overal je tentje op te zetten als je toestemming had van de eigenaar van de grond.

Een herkenningsteken voor Padvinders

Toen dacht iemand aan de hierboven beschreven geheime tekens en ontwierp een geëmailleerd metaal bordje met de groene Pijlkop dat bij de Scout Shop te koop was. Leden of sympathisanten van de nog prille Beweging konden dit schildje op hun deuren of hekken schroeven als teken dat rondtrekkende Padvinders bij hen welkom waren. Dit werd een succes en de schildjes verschenen zelfs op de deuren in de steden. Scouts, die onderdak of hulp nodig hadden, wisten dat zij daar terecht konden.

Verkenners op Trappershike in het Amsterdamse Bos.
In 1956.

Rechts: Vaardigheidsinsignes trapper en woudloper en het woudlopers snoer. Voor al deze onderscheidingen moesten hikes gelopen worden.

Toen het land bezet was door de Duitsers en Scouting en Guiding door de Nazi's werden verboden moesten ook deze bordjes verwijderd worden of zij werden door de Nazi's verwijderd. Niettemin waren er pijlkoppen die de gehele oorlog door bleven waar zij waren. Er zijn gevallen bekend van Britse Scouts die in de luchtmacht dienden en die in de nacht boven dun bevolkte gebieden van Nederland uit hun aangeschoten, brandende toestellen moesten springen. Ze werden niet onmiddellijk door de Duitsers gevangengenomen maar zwierven rond. Zij ontdekten soms dit schildje op het huizen of boerderijen en beseften dat ze daar veilig konden aankloppen. Inderdaad werden ze dan soms verder geholpen. Overgedragen aan het Verzetsonderdeel, dat zich hierin specialiseerde, werden zij dan via België en Frankrijk naar Zwitserland of Spanje overgebracht. Om tenslotte, na lange tijd, zich weer op hun basis in Engeland te kunnen melden.

Ook na de oorlog waren deze schildjes ook nog geruime tijd te koop in de Scout Shop.

© Piet J. Kroonenberg, Amsterdam, februari 2008.